บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับประเทศอื่นในโลก ทั้งนี้เพราะการศึกษาเป็นการพัฒนาคนให้มีความรู้ ความคิด มีความสามารถมีทักษะในการทำงานและดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข เมื่อคนในชาติได้รับการพัฒนาแล้ว ย่อมส่งผลให้เกิดการพัฒนาประเทศชาติในทุก ๆ ด้าน

จากความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารซึ่งเป็นไปอย่างรวดเร็วส่งผลให้โลกมีลักษณะที่แคบลง หรือเป็นโลกที่ไร้พรมแดน นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงหลายประการ เช่น การผสมผสานความรู้ ทัศนคติ ตลอดจนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของพลโลก การจัดระเบียบของโลกใหม่ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองระหว่างประเทศ การส่งเสริมความร่วมมือทางด้านการค้าการลงทุน รวมทั้งมีการถ่ายทอด และให้ประโยชน์จากเทคโนโลยีร่วมกันมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2539) เมื่อโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การจัดการศึกษาจึงต้องมีการพัฒนาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งเป็นโลกแห่งความรู้และสารสนเทศมีการแข่งขันสูง คุณภาพของคนจึงเป็นตัวแปรสำคัญที่สุดในเชิงความได้เปรียบในการแข่งขัน เพื่อการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน

การจัดการศึกษาของประเทศไทยในระยะเวลาที่ผ่านมาต่อเนื่องจนถึงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขยายในเชิงปริมาณ แต่ก็ยังมีปัญหาในด้านความเสมอภาคของบริการให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย ส่วนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตลอดจนประสิทธิภาพของการจัดการศึกษานั้นยังไม่สามารถสนองตอบต่อความต้องการในกระบวนการพัฒนา "คน" ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงสูงในด้านต่าง ๆ (แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8)

ในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบันจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดการศึกษาในทุกระดับการศึกษา ให้มีความสอดคล้องตรงกับความต้องการของสังคม โดยเฉพาะการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคบังคับที่รัฐจัดให้กับเยาวชนของชาติที่จะเจริญเติบโตเป็นกำลังของชาติต่อไปนั้นมีความสำคัญมากที่สุดเพราะประชากรจะมีคุณภาพสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขหรือไม่เพียงใดขึ้นอยู่กับการศึกษาระดับประถมศึกษานั่นเอง และจากแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 ได้ระบุไว้ว่า "ความรู้ความสามารถของคนยุคใหม่ที่พึงมี ได้แก่ ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ คอมพิวเตอร์ และความสามารถในเรื่องการจัดการ ซึ่งการเรียนการสอนทักษะต่าง ๆ เหล่านี้การศึกษาไทยยังอ่อนอยู่มาก อีกทั้งมีการยัดเยียดเนื้อหาวิชาที่เกินความจำเป็นมากกว่าจะพัฒนาทักษะในการเรียนรู้ และการแสวงหาความจริง" ดังนั้นในการจัดการศึกษาให้เยาวชนของชาติเป็นคนยุคใหม่ในยุคสมัยของการเปลี่ยนแปลง ต้องเริ่มตั้งแต่การจัดการการศึกษาในระดับประถมศึกษาให้มีการปลูกฝังทักษะการเรียนรู้เกี่ยวกับ การใช้ภาษาอังกฤษ คอมพิวเตอร์และการจัดการเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ที่ทันยุคสมัยสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ ดังที่แสงสุรีย์ ดวงคำน้อย (2537) ได้กล่าวถึงภาพลักษณ์ใหม่เด็กยุคโลกาภิวัฒน์ ไว้ว่าหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) นอกจากจะเน้นการอ่านออกเขียนได้คิดคำนวณได้และมีนิสัยรักการอ่านแล้วยังเน้นการจัดการเรียนการสอนแบบกระบวนการ(Process) เสมือนจงใจจะปรับเปลี่ยนจาก "การยื่นปลาให้เป็นการสอนวิธีหาปลาแทน" หากพิจารณาตามสภาพปัจจุบันของโลกจะพบว่า การสอนวิธีหาปลาคงใช้ไม่ได้ในโลกยุคโลกาภิวัฒน์ (Globalization) ที่มีระบบข้อมูลข่าวสารกว้างไกลประหนึ่งโลกไร้พรมแดนเช่นนั้น เราคงต้องร่วมมือร่วมแรงร่วมใจทุกฝ่ายทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อมุ่งพัฒนาการศึกษา (All for Education) โดยเปลี่ยนให้เด็กหาอาหารอื่นแทนการหาปลาบ้างเป็นต้นว่า วิทยาการใหม่ ๆ เทคโนโลยีหรือคอมพิวเตอร์เรียนภาษาต่างประเทศเพิ่ม 1-2 ภาษา หรือหากจำเป็นต้องสอนวิธีการจับปลา ก็ควรจะเป็นการสอนกระบวนการแก้ปัญหาด้วยทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ใช้กระบวนการสร้างความตระหนักกระบวนการสร้างความคิดรวบยอด กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการคิดคำนวณ กระบวนการ 9 ขั้นและกระบวนการอื่น ๆ อีกมากมายสอนให้รู้จักหาข้อมูลข่าวสารหลากหลายวิธีการทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน เพราะผู้ที่มีข้อมูลมากกว่าย่อมมีอำนาจมากกว่า

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าเครื่องมือที่เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้ในปัจจุบันและอนาคต ก็คือคอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่กว้างไกล และเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยปัจจุบันคอมพิวเตอร์เข้ามามีบทบาทสำคัญในการดำรงชีวิตของทุกคนเป็นอุปกรณ์ช่วยแบ่งเบาภาระการทำงานของมนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่นเป็นเครื่องคำนวณที่มีความสามารถสูงคำนวณงานที่ซับซ้อนได้อย่างแม่นยำ รวดเร็วสามารถเก็บข้อมูลเป็นจำนวนมาก สามารถนำมาใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนสามารถใช้ติดต่อสื่อสารโต้ตอบทางไกลได้ คอมพิวเตอร์จะทวีความสำคัญยิ่งขึ้นในอนาคต และจะกลายเป็นเครื่องใช้สามัญประจำบ้านเหมือนวิทยุโทรทัศน์ต่อไป (กรมวิชาการ, 2538) เครื่องคอมพิวเตอร์ได้กลายเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเด็กยุคใหม่ในโลกปัจจุบันที่ต้องก้าวให้ทันโลกของเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งจะต้องเชื่อมโยงต่อไปในโลกอนาคต และคงจะต้องไม่มีใครสามารถปฏิเสธเทคโนโลยีชนิดนี้ได้อย่างแน่นอน (กมล ภู่ประเสริฐ, 2539) คอมพิวเตอร์จึงเป็นอุปกรณ์ที่ควรนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนได้มีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์สำหรับเป็นเครื่องมือ ในการแสวงหาความรู้ในระดับสูงต่อไป

เมื่อศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงในวงการศึกษาตลอดจนการนำเทคโนโลยีทางการศึกษาเข้ามาใช้ในโรงเรียน จะเห็นว่าในต่างประเทศนั้นตื่นตัวเกี่ยวกับไมโครคอมพิวเตอร์เป็นอย่างมาก เนื่องจากศักยภาพและประโยชน์ที่ได้ใช้หลายหลากนั่นเอง ในระยะแรก ๆ ก็มีการเริ่มนำเข้ามาใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาก่อนแต่เมื่อไม่นานมานี้ก็ได้มีการนำไมโครคอมพิวเตอร์เข้าไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษากันอย่างแพร่หลายและเป็นนโยบายการจัดการศึกษาที่สำคัญของหลาย ๆ ประเทศ สำหรับประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียงของเราก็มีการนำไมโครคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในโรงเรียนประถมศึกษากันมากเป็นลำดับในรูปแบบต่าง ๆ กันไปไม่ว่าจะเป็นประเทศสิงคโปร์ มาเลเซีย ประเทศในกลุ่มอาเซียน ตลอดจนไกลออกไปถึงญี่ปุ่น ออสเตรเลีย จีน อินเดียส่วนในประเทศไทยเองสถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นของรัฐหรือเอกชนต่างก็มีแนวโน้มที่จะพยายามมีบทบาททางการนำไมโครคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ด้วย ในหลาย ๆ โรงเรียนก็ได้สะสมไมโครคอมพิวเตอร์ไว้บ้างแล้วและบางแห่งก็ได้ใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างจริงจัง (เพิ่มเกียรติ ขมวัฒนา, 2531)

กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา จึงสนับสนุนการนำความก้าวหน้าของเทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์มาส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาของเยาวชนโดยการกำหนดหลักสูตรรายวิชาคอมพิวเตอร์เพื่อจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนในโรงเรียนขึ้น

และเริ่มจัดการเรียนการสอนที่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายซึ่งมีความพร้อมด้านวุฒิภาวะมากกว่าระดับอื่น ๆ แล้วจึงค่อยขยายลงมาระดับล่างต่อไป (นงนุช วรรธนวหะ ,2534) จนถึงปัจจุบันตามหลักสูตรมัธยมศึกษา (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) รายวิชาคอมพิวเตอร์ถูกกำหนดไว้ทั้งในหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายโดยในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น รายวิชาคอมพิวเตอร์เปิดเป็นวิชาเลือกเสรีในกลุ่มวิชาอาชีพ จำนวน 4 รายวิชาส่วนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เปิดเป็นวิชาบังคับเลือกในกลุ่มวิชาพื้นฐานวิชาชีพ จำนวน 1 รายวิชา และเป็นวิชาเลือกเสรีในกลุ่มวิชาอาชีพอีกจำนวน 8 รายวิชา (สักการะ อารมย์เย็น, 2537)

กฤช บุญ-หลง (2539) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "อนาคตภาพของคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษาในปีพุทธศักราช 2540" ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาอนาคตภาพของการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษาใน พ.ศ.2540 ในเรื่องเกี่ยวกับนโยบายระดับชาติ กระทรวงศึกษาธิการและระดับผู้ปฏิบัติลักษณะการใช้คอมพิวเตอร์ในเรื่องการเรียนการสอน การบริหารและบริการการผลิตและการพัฒนาบุคลากร การร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและเอกชน บทบาทของเอกชนในเรื่องเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า "การกำหนดนโยบายด้านคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษาในปี พ.ศ. 2540 ควรจะสนับสนุนให้มีการประชุม สัมมนา จัดนิทรรศการ อบรมศึกษาดูงาน ส่งเสริมให้มีการจัดหาฮาร์ดแวร์ และซอฟท์แวร์ที่จะสามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม ปรับกฎระเบียบต่างๆให้เอื้อประโยชน์ต่อการทำงานให้สะดวกขึ้น มีการกำหนดหลักสูตรคอมพิวเตอร์ศึกษาที่เหมาะสมกับระดับการศึกษาและวุฒิภาวะของนักเรียนและนักศึกษา ส่งเสริมให้มีการผลิตและพัฒนา CAI ในทุกระดับการศึกษาและสาขาวิชา ภาครัฐและเอกชนจะมีการร่วมมือกันมากขึ้นในลักษณะของสมาคม มูลนิธิ หรือกลุ่มผู้ให้การสนับสนุนในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา" และจากการศึกษาผลการวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์ในเรื่องการเรียนการสอน ข้อ 4.1 การเรียนการสอนวิชาคอมพิวเตอร์ ตั้งแต่มัธยมศึกษาตอนปลายลงมา กล่าวว่า "กระทรวงศึกษาธิการควรจะกำหนดให้มีการประกาศใช้หลักสูตรคอมพิวเตอร์ศึกษาที่เหมาะสมในแต่ละระดับการศึกษาและวุฒิภาวะของนักเรียน ควรมีการนำความรู้ด้านคอมพิวเตอร์แทรกเข้าไปในการเรียนวิชาต่าง ๆ ในระดับประถมศึกษาเพื่อให้นักเรียนเกิดความคุ้นเคยสามารถใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ได้เสมือนเป็นเครื่องมือในการเรียนชนิดหนึ่ง และหลักสูตรวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษาจะมีการปรับปรุงเป็นระยะทุก ๆ 2-3 ปี" จากความสำคัญของคอมพิวเตอร์ที่กล่าวมาในตอนต้นแล้วยังมีกระแสผลักดันที่สำคัญอีกประการคือ ประเทศต่าง ๆ

ได้นำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการเรียนการสอนอย่างแพร่หลายในทุกระดับการศึกษารวมถึงประถมศึกษาด้วย กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ดำเนินการซึ่งนับว่าสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กฤช บุญ-หลง นั่นคือ กระทรวงศึกษาธิการได้มีคำสั่งที่ วก. 340/2539 เรื่องเพิ่มเติมคำอธิบายคอมพิวเตอร์พื้นฐานในหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุงพ.ศ.2533) โดยมีรายละเอียดว่า "กระทรวงศึกษาธิการเห็นความสำคัญและความจำเป็นที่จะให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและสามารถใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ตั้งแต่ประถมศึกษาเป็นต้นไป กระทรวงศึกษาธิการจึงได้เพิ่มเติมคำอธิบายคอมพิวเตอร์พื้นฐานไว้ในหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) งานเลือกกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ชั้นละ 200 คาบ โดยให้นักเรียนได้เลือกเรียน" ในส่วนของเนื้อหาคอมพิวเตอร์พื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการมอบหมายให้กรมวิชาการได้จัดทำ และเพื่อให้โรงเรียนมีแนวการจัดการเรียนการสอนที่สามารถพัฒนาผู้เรียนได้ตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร กรมวิชาการได้แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการพัฒนาเนื้อหาคอมพิวเตอร์พื้นฐานพร้อมทั้งยกร่างแนวการจัดกิจกรรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งได้เสนอแนะแผนการจัดกิจกรรมตามสมรรถนะของเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยกำหนดขั้นตอนการฝึกใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะของผู้เรียนในระดับประถมศึกษา (กรมวิชาการ, 2538) และกระทรวงศึกษาธิการประกาศให้วิชาคอมพิวเตอร์เป็นวิชาเลือกเสรีในระดับประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 สำหรับปีการศึกษา 2539 นี้ ทั้งนี้เพราะกระทรวงศึกษาธิการมองว่าอนาคตเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารจะเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันมากขึ้น จึงควรปรับหลักสูตรที่มีอยู่ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป และควรเริ่มกับนักเรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษา เพื่อให้ได้คุ้นเคยกับอุปกรณ์ และใช้เป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาในระดับสูงขึ้นไปได้ดียิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามการเรียนการสอนคอมพิวเตอร์ในระดับประถมศึกษานั้นคงเริ่มจากโรงเรียนที่มีความพร้อมด้านอุปกรณ์ก่อน ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช.) คงจะเปิดสอนพร้อมกันหมดไม่ได้ เนื่องจากโรงเรียนบางแห่งยังไม่มีเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ที่จะนำมาช่วยสอน (อารีรัตน์ วัฒน์สิน, 2539)

จากเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าวข้างต้นและการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า มีโรงเรียนประถมศึกษาจำนวน 5 โรงเรียน ซึ่งสังกัดในหน่วยงานนี้ได้มีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการจัดการศึกษาก่อนการประกาศใช้หลักสูตรคอมพิวเตอร์พื้นฐานในปีการศึกษา 2539 นี้มาแล้ว ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็น

หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โรงเรียนที่มีความพร้อมในการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยจึงมีความคิดเห็นว่าควรจะได้มีการศึกษาเรื่อง การจัดหลักสูตรคอมพิวเตอร์พื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ดังกล่าวนั้นเพื่อจะได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานในการจัดหลักสูตรคอมพิวเตอร์พื้นฐานในโรงเรียนว่าปัจจุบันมีสภาพเป็นอย่างไร และมีปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการจัดหลักสูตรดังกล่าวหรือไม่และเป็นปัญหาในเรื่องใดบ้าง เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยเป็นข้อมูลให้แก่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำหลักสูตรคอมพิวเตอร์พื้นฐานใช้สำหรับการวางแผนเพื่อปรับปรุง หรือพัฒนาการจัดหลักสูตรคอมพิวเตอร์พื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้เยาวชนได้มีทักษะพื้นฐานในการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษาอันจะเป็นเครื่องมือที่จำเป็นสำหรับการแสวงหาความรู้ในระดับที่สูงขึ้น และเยาวชนของชาติจะได้มีความรู้ความสามารถที่คนยุคใหม่พึงมีรวมทั้งสอดคล้องกับสภาพความต้องการของสังคมทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาเฉพาะกรณี ทั้งนี้เนื่องจากต้องการได้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดหลักสูตรในโรงเรียนอย่างละเอียดและสามารถอธิบายเหตุการณ์ต่างๆ ในภาพรวมได้ชัดเจน รวมทั้งมีโอกาสศึกษาปัญหาอย่างเจาะลึก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดหลักสูตรคอมพิวเตอร์พื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัญหาการจัดหลักสูตรคอมพิวเตอร์พื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาสภาพและปัญหาการจัดหลักสูตรคอมพิวเตอร์พื้นฐาน ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยการศึกษาเฉพาะกรณีในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยมีขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครที่มีการจัดหลักสูตรคอมพิวเตอร์พื้นฐานในโรงเรียน ในปีการศึกษา 2539 จำนวน 5 โรงเรียน โดยผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย

1. ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 5 คน
2. ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ จำนวน 5 คน
3. ครูหัวหน้ากลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ จำนวน 5 คน
4. ครูผู้สอนคอมพิวเตอร์พื้นฐาน จำนวน 6 คน

รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น จำนวน 21 คน

2. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพและปัญหาของการดำเนินการจัดหลักสูตรคอมพิวเตอร์พื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยแบ่งลำดับขั้นตอนของการศึกษาออกเป็น 3 ขั้นตอน คือขั้นตอนการเตรียมการจัดหลักสูตร การดำเนินการจัดหลักสูตร และการติดตามประเมินผลการจัดหลักสูตรคอมพิวเตอร์พื้นฐาน สำหรับประเด็นย่อยของการศึกษาภายใต้ขั้นตอนข้างต้น กำหนดจากข้อสรุปที่ได้จากการศึกษาทฤษฎี หลักการ และแนวคิดของนักวิชาการ และนักการศึกษา ที่กล่าวถึงองค์ประกอบ และขอบข่ายของงานที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อความถูกต้องครอบคลุมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยการนำประเด็นย่อยต่าง ๆ เหล่านั้นมาวิเคราะห์และสังเคราะห์กำหนดเป็นกรอบของการวิจัย สรุปดังนี้

2.1 การเตรียมการจัดหลักสูตร

2.1.1 การวางแผนการจัดหลักสูตร

2.1.2 การจัดทำแผนการสอน

2.1.3 การจัดเตรียมบุคลากร

2.1.4 การจัดเตรียมเอกสารประกอบหลักสูตร

2.1.5 การจัดเตรียมสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน

2.1.6 การจัดเตรียมสถานที่ที่ใช้สอน

2.1.7 การจัดเตรียมการวัดและประเมินผลการเรียน

2.1.8 การจัดเตรียมการนิเทศการเรียนการสอน

2.1.9 การประชาสัมพันธ์หลักสูตร

2.2 การดำเนินการจัดหลักสูตร

2.2.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2.2.2 การวัดและการประเมินผลการเรียน

2.2.3 การนิเทศการจัดการเรียนการสอน

2.3 การติดตามประเมินผลการจัดหลักสูตร

2.3.1 การติดตามประเมินผลการเตรียมการจัดหลักสูตร

2.3.2 การติดตามประเมินผลการดำเนินการจัดหลักสูตร

คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การจัดหลักสูตรคอมพิวเตอร์พื้นฐานหมายถึง การดำเนินการจัดหลักสูตรคอมพิวเตอร์พื้นฐานในส่วนที่เกี่ยวกับการเตรียมการจัดหลักสูตร การดำเนินการจัดหลักสูตร และการติดตามประเมินผลการจัดหลักสูตรคอมพิวเตอร์พื้นฐาน

หลักสูตรคอมพิวเตอร์พื้นฐาน หมายถึง วิชาคอมพิวเตอร์พื้นฐานที่เปิดสอนแก่นักเรียนในระดับประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ที่มีการจัดหลักสูตรคอมพิวเตอร์พื้นฐานในโรงเรียน

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ที่มีการจัดหลักสูตรคอมพิวเตอร์พื้นฐานในโรงเรียน

ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ หมายถึง ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนที่มีหน้าที่ในการบริหารงานฝ่ายวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ที่มีการจัดหลักสูตรคอมพิวเตอร์พื้นฐานในโรงเรียน

ครูหัวหน้ากลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ หมายถึง ครูผู้ทำหน้าที่เป็นหัวหน้ากลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ที่มีการจัดหลักสูตรคอมพิวเตอร์พื้นฐานในโรงเรียน

ครูผู้สอนคอมพิวเตอร์พื้นฐาน หมายถึง ครูผู้ทำหน้าที่สอนคอมพิวเตอร์พื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ที่มีการจัดหลักสูตรคอมพิวเตอร์พื้นฐานในโรงเรียน

ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดหลักสูตรคอมพิวเตอร์พื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 5 โรงเรียนเท่านั้น ดังนั้นข้อค้นพบจึงไม่อาจนำไปใช้อ้างอิงกับโรงเรียนอื่นได้ ผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้จำกัดอยู่เฉพาะช่วงปีการศึกษา 2539 และชื่อโรงเรียนที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้เป็นนามแฝงทั้งหมด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เป็นข้อมูลสำหรับ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ครูหัวหน้ากลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ และครูผู้สอนคอมพิวเตอร์ของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เพื่อใช้ในการวางแผนและดำเนินการจัดหลักสูตรคอมพิวเตอร์พื้นฐานในโรงเรียน ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2. เป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนและพัฒนาหลักสูตรตลอดจนดำเนินการจัดหลักสูตรคอมพิวเตอร์พื้นฐานของหน่วยงานทางการศึกษาในระดับประถมศึกษาทั่วไป ให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย